

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen kokonaisuus

Heli Hätönen, TtT, neuvotteleva virkamies
Sosiaali- ja terveysministeriö

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Mihin sillä pyritään?

- kavennetaan väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja
- ylläpidetään ja parannetaan hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta sekä työ- ja toimintakykyä
- vahvistetaan mielenterveyttä
- ehkäistään sairauksia, tapaturmia, syrjäytymistä ja osattomuutta

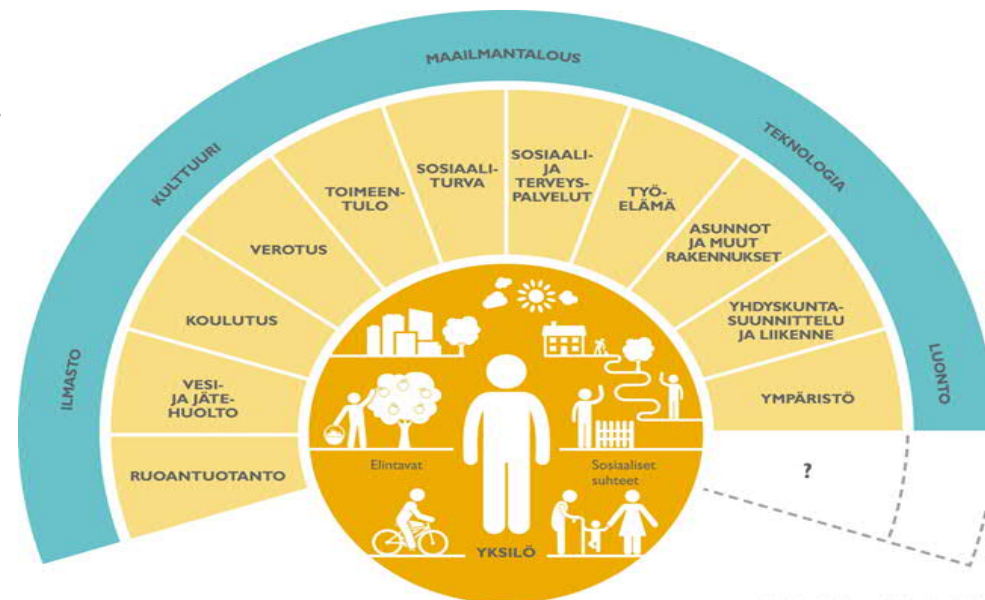
Keneen se kohdistuu?

- Yksilöön
- Väestöön
- Yhteisöihin
- Elinympäristöön

MAAKUNTA- JA SOTE-UUDISTUS
LANDSKAPS- OCH VÅRDREFORMEN

Mitä se on?

- Laaja-alaista kaikkia hallinnonaloja velvoittavaa terveyteen ja hyvinvointiin sekä niiden taustatekijöihin vaikuttamista
- Suunnitelmallista voimavarojen kohdentamista

Mukailtu Dahlgren & Whitehead 1991

Miksi hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen yhdessä?

- Suomi on monilla mittareilla mitattuna yksi maailman hyvinvoivimmista ja turvallisimmista maista
- Eriarvoisuuden merkit väestön hyvinvoinnissa, terveydessä ja turvallisuudessa ovat kuitenkin hälyttävästi lisääntyneet
 - Ongelmat hyvinvoinnissa, terveydessä ja turvallisuudessa kasaantuvat vain osalle ihmisistä
- Ratkaisut eivät ole yksinkertaisia.
 - Tarvitaan rakenteellisia muutoksia ja isoja sekä pieniä arjen tekoja
 - Tarvitaan myös ajattelutavan sekä toiminnan rohkeaa muutosta
- Ratkaisujen löytäminen ja toteuttaminen edellyttää eri hallinnonalojen yhteisiä tavoitteita ja yhteistyötä
 - Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kohdentuu arjen turvallisuuden ongelmien juurisyihin

KUNNAT EDISTÄVÄT HYVINVOINTIA JA TERVEYTTÄ

STM 31 / 08 / 2017

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN KUNNAN STRATEGISESSA JOHTAMISESSA

STM 14/12/2018

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen perustuu laaja-alaiseen yhteistyöhön

julkishallinto - yksityiset toimijat - järjestöt

TIEDOLLA JOHTAMISELLA VAIKUTTAVUUTTA

- Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma
 - Indikaattorit ja kokemustieto
- Seuranta, arviointi ja raportointi
- Vaikutusten ennakoarviointi (EVA) suuntaa päätöksiä ja toimeenpanoa

RAKENTEET JA RESURSSIT KUNNOSSA

- Toimivat toimeenpanon rakenteet
 - Poikkihallinnollinen ohjaus
 - Työryhmät teemoittain
 - Yhteen sovittaminen
- Rahoitus ja henkilöstö mitoitetaan tietoon perustuvaan tarpeeseen

TOTEUTUS TOIMIALOITTAIN

- Tavoitteet, tehtävät ja vastuut määritellään toimialan mukaan

ASUKKAAT OSALLISINA JA AKTIIVISINA TOIMIJOINA

- Asukkaat osallistuvat toiminnan ja palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen, toteuttamiseen ja arviointiin.

HENKILÖSTÖN OSAAMINEN AJAN TASALLA

- Johtaminen on laaja-alaista
- Ammattitaito on monipuolista

HYVÄT KÄYTÄNNÖT PYSYVÄÄN KÄYTTÖÖN

- Valitaan parhaat toimintamallit, käytännöt ja työvälineet.

MAA

LANDSKAPS- OCH VÅRDREFORMEN

Kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät ja rakenteet (järjestämislaki 7 §)

- Seuraa asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin
- Raportoi kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain
- Valmistele valtuustolle hyvinvointikertomuksen kerran valtuustokaudessa
- Asettaa tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuen
- Toteuttaa päätösten vaikutusten ennakoarviointia
- Nimeää vastuutahot hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen
- Tekee yhteistyötä maakunnan ja muiden kunnassa toimivien tahojen kanssa (ml. järjestöt)

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN ON YHTEINEN TEHTÄVÄ

STM 31 / 08 / 2017

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen maakunnan poikkihallinnollisessa johtamisessa

Maakuntastrategia (Maakuntalaki 35 §)

- Asukkaiden hyvinvoinnin edistämisen huomioon ottaminen maakunnan strategiassa

Rakenteet ja toimintamallit (Järjestämislaki 8 §)

- Päätösten vaikutusten ennakoarviointi eri väestöryhmien hyvinvointiin ja terveyteen
- Tavoitteiden sekä toimenpiteiden ja vastuutahojen määrittely
- Alueellisen hyvinvointikertomuksen valmistelu yhteistyössä alueen kuntien kanssa
- Yhteistyö ja alueen kuntien asiantuntijatuki

Maakuntien tuki kunnille (Maakuntalaki 6 §)

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ja ehkäisevän päihdetyön asiantuntijatuki kunnille;

- Kuntien hyvinvointikertomustyön ja ennakkoarvioinnin tuki
- Hyvinvointi- ja terveystiedon tuottaminen kunnille sekä tuki niiden tulkitsemiseen
- Alueellinen koulutus, kehittämis- ja tutkimushankkeiden koordinaatio sekä valtakunnallisten ohjelmien toimeenpano

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen osana sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita

- Ehkäisevät sosiaali- ja terveystalvelut
 - Terveystenhuoltolain 2. luvun mukaiset ehkäisevät palvelut, mm. neuvolat, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, terveystneuvonta ja -tarkastukset
 - Ikääntyvien toimintakyvyn edistäminen ja tapaturmien ehkäisy
 - Sosiaalihuoltolain mukainen ehkäisevä ja edistävä toiminta
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen korjaavissa sote-palveluissa
 - Osana laadukasta hoitoa, esim. terveyttä edistävän liikunnan palveluketju, kulttuurihyvinvointipalvelut, savuton leikkaus, lasten tukeminen aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluissa, jne.
 - Sosiaalihuolto edistää yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen hyvinvointia, sosiaalista turvallisuutta ja osallisuutta
- "Yhdyspinnoilla" olevat palvelut - kuntien ja järjestöjen kanssa yhteistyössä toteutettavat palvelut

Maakuntien tehtävät osallisuuden edistämässä

- Viestintä palveluista ja niissä tapahtuvista muutoksista
- Asukkaiden ja asiakkaiden mielipiteiden selvittäminen päätöksenteon ja palveluiden suunnittelun pohjaksi
 - asukas- ja asiakasraatien sekä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksien järjestäminen
 - asiakaspalautteen keruu
 - asukkaiden, asiakkaiden, järjestöjen ja yhteisöjen oma-aloitteisen asioiden suunnittelun tukeminen
 - digitaalisten menetelmien kehittäminen asiakkaiden osallistamiseksi
- Palveluketjujen asiakaslähtöisyyden toteutumisen seuranta

Järjestöt hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyökumppanina

- Kolmannen sektorin toimijoilla on tärkeä asema hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisessa.
- Järjestöillä ja yhteisöillä on monipuoliset mahdollisuudet toimia omien tavoitteidensa mukaisesti - palvelujen tuottamisen ja yleishyödyllisen toiminnan erottaminen.
 - maakunnan strategioissa ja palvelulupauksessa on tärkeää ottaa huomioon järjestöjen yleishyödyllinen vapaaehtoistoiminta ja vertaistuki
- Maakunnan ja kunnan on tehtävä yhteistyötä muiden maakunnassa toimivien julkisten toimijoiden ja yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.
- Kunnat voivat jatkossakin tukea järjestöjä.
- Järjestöjen roolia ja toimijaverkostojen muodostumista sote- ja maakuntauudistuksessa tuetaan STEAn Järjestö 2.0 -avustusohjelmalla.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjaus ja kannusteet

- Valtion ja maakuntien neuvottelut sekä järjestämistä koskevat yhteistyösopimukset, perustana mm. valtakunnalliset tavoitteet
- Maakuntien, kuntien ja palveluntuottajien julkinen vertailutieto
 - mm. palveluiden kustannukset, toiminta, tuotokset ja laatu
- Maakuntien ja kuntien valtionosuuteen liitettävä osuus (ns. HYTE-kerroin)
- Kunnan strategia
- Maakunnan strategia, palvelustrategia sekä palvelulupaus
- Maakuntien ja palveluntuottajien väliset sopimukset
- Palveluntuottajille maksettuihin korvauksiin liitettävät kannusteet?

Kuntien Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa

- Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 14 §

- Tarkoituksena korvata kunnalle asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvien tehtävien kustannuksia sekä kannustaa niihin
- Kerroin perustuu
 - peruskoulutukseen,
 - liikuntaan ja
 - kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamiseen
- Kunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa
 - Kunnan toimintaa kuvaavat toiminnalliset indikaattorit (29 kpl)
 - Toiminnan tulosta ja aikaansaattua muutosta osoittavat tulosindikaattorit (8 kpl)
- Lisäosan suuruus noin 57 milj.€

Maakuntien Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin - Maakuntien rahoituslaki 12 §

- Kannustaa ja tukee maakuntia
 - kansansairauksien ehkäisyyn
 - ikääntyvän väestön toimintakyvyn edistämiseen ja tapaturmien vähentämiseen
 - syrjäytymisen ehkäisyyn, sosiaalisen hyvinvoinnin ja työllistymisen edistämiseen
- Sovelletaan ensi kerran vuonna 2023
- Maakuntien valtion rahoituksesta noin 1% (n. 170 milj.€)
 - Määräytyy maakunnan toiminnan ja toiminnan tulosten perustella
- Indikaattorit
 - Toimintaa kuvaavat indikaattorit kuvaavat maakunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimia
 - Tulosindikaattorit mittaavat maakunnan väestön hyvinvoinnin ja terveydentilan muutosta

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä koskeva valtioneuvoston periaatepäätös

- Valmistelussa, päätettäväksi helmimaaliskuussa 2019.
- Linjaa toimia, joilla suomalaisten hyvinvoinnin ja terveyden eriarvoisuus saadaan vähenemään vuoteen 2030 mennessä.
- Painopisteet:
 1. Kaikille mahdollisuus osallisuuteen
 2. Hyvät arkiympäristöt
 3. Hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta ja palvelut
 4. Päätöksenteolla vaikuttavuutta

Lisätietoa

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sote-uudistuksessa (Alueuudistus.fi): <http://alueuudistus.fi/soteuudistus/hyvinvoinnin-edistaminen>
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannusteet (Alueuudistus.fi): <https://alueuudistus.fi/hyte/kannusteet>
- Hyvinvointijohtaminen (THL): <https://www.thl.fi/fi/web/terveyden-edistaminen/toimijat/aluetason-toimijat/sote-ja-terveyden-edistaminen>
- Alueellinen hyvinvointikertomus (THL): <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-maakunnassa/alueellinen-hyvinvointikertomus>
- Kuntien hyvinvointikertomus (THL): <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/kunnan-hyvinvointikertomus>
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa on poliittinen valinta (THL): <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2015111217152>